

таких фестивалів (останній відбувся у 2011 р.). Це певною мірою сколихнуло літературне життя Харківщини, сприяло тому, що у фантастику прийшли нові автори. Серед них ті, що за віковими категоріями формально могли б знаходитись серед «старшого» покоління: І. Чорний (А. Чернецов), Л. Астахова, Г. Панченко, О. Золотко.

На початку 2014 р. ситуація на книжковому ринку різко змінилася у зв'язку з відкритою російською агресією проти України. Українським урядом були прийняті рішення, спрямовані на захист вітчизняного книжкового ринку. Багато українських російськомовних авторів (харків'ян включно) або взагалі перестали видаватися у Росії, не бажаючи співпрацювати з агресором, або під впливом патріотичних почуттів різко скоротили свою присутність в російському медіа-просторі.

Однією з характерних рис, притаманних переважній більшості творів сучасної харківської фантастики, є її переважний інтерес до минулого. Однак реалізується він не в написанні творів слов'янського фентезі (як у російських письменників), а в дещо іншому плані. У написанні великомасштабних історико-міфологічних і «хімерних» романів, що обіграють сюжети як світової, так і вітчизняної (української) історії.

У фантастиці початку ХХІ століття можна помітити надмірне захоплення письменників окультистсько-астральними проблемами, езотерикою, релігійним містицизмом. І це стосується не тільки творів філософського плану, але навіть бойовиків. Герою їх мало просто здобути перемогу над звичайним ворогом. За таким супротивником обов'язково повинні стояти якісь потойбічні сили. Не виняток і твори авторів Харківської школи фантастики. Слід зауважити, що це показово для творчості письменників переважно «старшого» покоління.

Книги Старого і Нового Завітів, що входять до Біблії, неодноразово ставали джерелом натхнення для багатьох і багатьох поколінь діячів літератури і мистецтва. З них запозичувалися сюжети, образи, мотиви і, насамперед, глибокі філософсько-світоглядні ідеї. Не залишилися осторонь від загальної тенденції і представники Харківської школи фантастики. Біблійні мотиви звучать в книгах таких авторів «старшого» покоління, як Л. Астахова, О. Зорич, В. Сержин, А. Чернецов.

Якщо у 90-х роках ХХ ст. твори деяких харківських фантастів можна було назвати «аполітичними», то з середини «нульових» років ХХІ ст. ситуація різко змінилася. Харків'яни активно освоюють сучасність, пишучи тексти, яскраво просякнуті тенденційністю. Доволі неоднозначним є ставлення харківських фантастів до сучасних політичних процесів та до політики тих держав, у складі яких Україна перебувала тривалий проміжок часу (насамперед, Радянського Союзу). Деякі автори уникають у своїй творчості прямих посилань на політику, займаючи у цьому аспекті абсолютно нейтральну позицію. Інші висловлюють у своїх творах здебільшого негативну оцінку внутрішньої та зовнішньої політики Радянського Союзу.

Одержано 17.04.2018

УДК 94(477)''20''

Галина Андріївна ФІЛОНЧУК,

курсант групи Ф2-101 ХНУВС

Науковий керівник: доцент кафедри українознавства

факультету № 2 ХНУВС кандидат історичних наук Дедурін Г. Г.

ВХОДЖЕННЯ ЗАКАРПАТТЯ ДО СКЛАДУ ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНИ: ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Розпад Австро-Угорської імперії у листопаді 1918 р. надав історичний шанс українцям Закарпаття стати на шлях власного політичного самовизначення. Ще наприкінці грудня 1918 р. Угорщина проголосила автономію цього регіону, надавши йому назву «Руська Крайна». Проте це рішення не знайшло підтримки серед місцевого населення, яке недовіряло обіцянкам угорської влади та не бачило перспектив суспільно-політичного розвитку краю на запропонованих угорцями умовах.

21 січня 1919 р. Всекарпатські Народні збори проголосили про возз'єднання краю з УНР. Втім, реалізувати це рішення на практиці було надзвичайно складно, враховуючи, що на той час УНР, як і ЗУНР самі потребували допомоги, страждаючи від російської та польської агресії відповідно. За цих обставин, а також зважаючи на вимогу представників закарпатської діаспори у США на чолі з Г. Жатковичем, оприлюднену на зборах у Скрантоні 18 листопада 1918 р., місцеві еліти зробили вибір на користь об'єднання з новоутвореною Чехо-Словаччиною на правах автономії. Про цей намір 8 травня 1919 р. в Ужгороді повідомили члени Центральної Руської Народної Ради, що виникла місяцем раніше. Це рішення здавалося на той момент найбільш прийнятним.

Саме на цю постанову учасники Паризької мирної конференції посилалися, вирішуючи долю Закарпаття та укладаючи у вересні 1919 р. Сен-Жерменський мирний договір з Австрією, і у червні 1920 р. Тріанонський мирний договір з Угорщиною. Обидва ці договори стали міжнародно-правовим обґрунтуванням приєднання Закарпатської України до складу Чехо-Словаччини, тоді як угорці відмовились від території Підкарпатської Русі на користь Праги.

Державно-правовий статус Закарпаття визначали ст. 10 – 13 Сен-Жерменського договору. Де-юре його територія виділялася в окремий адміністративний край, що отримав назву «Підкарпатська Русь». Його площа становила 11,4 тис. кв. км. Державно-правовий статус «Підкарпатської Русі» передбачав її функціонування як цілком автономної адміністративно-політичної одиниці у складі федеративної держави.

Чехо-Словаччина, згідно з умовами Сен-Жерменського договору, гарантувала надання Закарпатській Україні дуже широкого самоврядування, яке, зокрема, передбачало: створення власного Сейму з наданням йому права законодавчої ініціативи у питаннях мови, освіти, релігійних, упорядкування діяльності місцевої адміністрації. Склад останньої мав обиратися з числа місцевих мешканців. У договорі також йшлося про гарантії з боку Праги щодо забезпечення населення Закарпаття пропорційним представництвом у парламенті Чехо-Словаччини.

Після імплементації договору урядом Чехо-Словаччини, основні положення зазначених статей потрапили до Конституції, що була прийнята 29 лютого 1920 р. Після цього державно-правове становище Закарпатської України знайшло своє остаточне юридичне оформлення.

Конституція передбачала, що безпосереднє керівництво у Підкарпатській Русі буде здійснювати губернатор, який призначався президентом Чехо-Словаччини. У свою чергу подання на кандидатуру губернатора для президента готували члени уряду. Першим закарпатським губернатором було призначено представника емігрантських русинських кіл Г. Жатковича. Але вже 20 квітня 1920 р. цивільну владу в регіоні передали до рук чеського віце-губернатора, що робило губернаторську посаду фіктивною. Усвідомивши це, Г. Жаткович невдовзі знову повернувся до США.

Таким чином, якщо брати до уваги тогочасні міжнародно-правові норми, територія Закарпаття цілком легітимно на правах широкої автономії, була передана до складу Чехо-Словаччини, яка мала статус суб'єкта міжнародного права. У якості автономної одиниці українське Закарпаття отримало офіційну назву «Підкарпатська Русь». Прага була зобов'язана, згідно з міжнародними правовими нормами та власною Конституцією, гарантувати закарпатцям наявність автономного сейму з широкою юрисдикцією у культурно-господарчих питаннях та представництво у чехословацькому парламенті.

Одержано 17.04.2018

УДК 811.161.2:371.321

Ілля Сергійович ГУДЗЬ,
курсант групи Ф2-104 ХНУВС

*Науковий керівник: старший викладач кафедри українознавства
факультету № 2 ХНУВС Полтавська Д. В.*

СУРЖИК ЯК ПОКАЗНИК НИЗЬКОГО РІВНЯ КОМУНІКАТИВНОГО ЕТИКЕТУ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ МОВНОЇ ДЕФОРМАЦІЇ ПРАВООХОРОНЦЯ

Професійна діяльність правоохоронців, окрім високих спеціальних кваліфікаційних знань, умінь, вимагає наявності розвинених комунікативних навичок. На сьогодні беззаперечним є те, що розвинені комунікативні якості необхідні всім, хто має справу з людьми, хто покликаний впливати на них, на їх свідомість і поведінку. Проблема комунікативної компетентності є актуальною, оскільки безпосередньо мовна комунікація визначає успіх діяльності юриста будь-якої спеціалізації.

Служба в лавах Національної поліції України сприяє розвитку і закріпленню важливих професійних якостей фахівця, проте вона має такі психологічні особливості, які можуть спричинити небажані зміни в особистості фахівця, які негативно впливають на його роботу та сімейне життя. Розглянемо професійну деформацію мовлення правоохоронця.

Як зазначає Я. Радевич-Винницький, до основних форм професійної деформації правоохоронця на мовленнєвому рівні належать: засвоєння елементів кримінальної субкультури (пенітенціарно-лексичних норм кримінального жаргону, інвективної лексики (образливих, лайливих, вульгарних слів, що потрібні людям у стані афекту, короткочасного сильного переживання: гніву, люті, відчаю, раптової бурхливої радості тощо), правил кримінально окресленого спілкування) та їх застосування у своїй діяльності; спрошення ділового спілкування, порушення норм мовленнєвого етикету (антиетикет), що виражається в зниженні культури й етики спілкування. До порушень норм комунікативного етикету належить, на думку науковців, суржик.

Мовознавець А. О. Скорофатова вважає, що у результаті взаємодії української та російської мов часто порушуються норми сучасної української літературної мови. Тому одним із найважливіших аспектів розроблення загальної проблематики культури української мови в нашій державі є аналіз помилок, які трапляються в процесі мовленнєвої діяльності.

Розглянемо деякі з них:

- уживання росіянізмів замість літературних відповідників: в кінці кінців замість зрештою, в тому числі замість зокрема, так як замість тому що, ряд чогось замість низка, діючий замість чинний;
- ненормативний переклад російських дієслів: закрив замість зачинив, розраховувати замість очікувати, виключити замість вимкнути, попадати замість влучати, попередити замість запобігти;
- калька з російської мови: заключається замість полягає, слідуючий замість наступний, строки замість терміни, співпадіння замість збіг, виключення замість винятки, учбовий замість навчальний, відміняти замість скасовувати;
- утворення найвищого ступеня порівняння прикметників: самі низькі ціни замість найнижчі ціни, самий кращий замість найкращий;
- ненормативний переклад російських прізвищ та по батькові: Миколаєвич замість Миколайович, Вячеславович замість В'ячеславович, Лермонтов замість Лермонтов.

Згідно з останніми статистичними даними, 77,8 % громадян України – це етнічні українці. Із них 85,2 % вважають своєю рідною мовою українську. 10 стаття Конституції України гарантує забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя, проте, існує багато перешкод щодо реального втілення цієї норми. Найголовніша, на нашу думку, низька свідомість у цьому питанні безпосередньо українців, зокрема правоохоронців. Юрист, який не намагається удосконалювати свої знання та вміння щодо нормативного уживання літературної мови, створює своєрідний мовний антиімідж.

Отже, низький комунікативний етикет, зокрема уживання суржику, негативно впливає на мовлення правоохоронця та спричиняє професійну мовну деформацію, щоб запобігти цьому, необхідно: спілкуватися з колегами та громадянами державною мовою, використовувати словники, читати художню та фахову літературу, контролювати використання зниженої лексики.

Одержано 17.04.2018

